

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
Марина ЛЕМЕЩУК
«28» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ
У ЗАКЛАДАХ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

для здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Освітня програма: Дошкільна освіта. Спеціальна освіта (логопедія)

Робоча програма навчальної дисципліни: **«Психолого-педагогічна реабілітація у закладах спеціальної освіти»** для здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти

освітньої програми Дошкільна освіта. Спеціальна освіта (логопедія), спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Розробник: кандидат педагогічних наук, викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти **Авраменко О. О.**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

(доц. Марина ЛЕМЕЩУК)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету дошкільної та спеціальної освіти

(доц. Ольга БУТЕНКО)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	
Курс	IV	
Семестр	8	
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, у тому числі:	90	
Аудиторні:	44	
Лекційні	22	
Семінарські / Практичні	22	
Лабораторні	-	
Самостійна робота	40	
Індивідуальні завдання	6	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психолого-педагогічна реабілітація у закладах спеціальної освіти» є засвоєння майбутніми фахівцями спеціальних закладів освіти необхідними теоретичних знаннями і практичними вміннями для психолого-педагогічної реабілітації дітей та формування фахових компетентностей, якими повинен оволодіти студент.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психолого-педагогічна реабілітація у закладах спеціальної освіти» є:

- формування вмінь для створення освітніх реабілітаційних програм з цілеспрямованої виховної і корекційно-соціальної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;
- забезпечення можливості диференційованого та інтегрованого навчання у закладах спеціальної освіти дітей з особливими освітніми потребами;
- вивчення реабілітаційних методик, які спрямовані на відновлення функціональних систем і забезпечення максимально можливої соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами;

– формування навичок функціонально-системного підходу до психолого-педагогічної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами з метою відновлення систем організму, враховуючи індивідуальні особливості розвитку дітей.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП.

Компетентності за ОП:

У результаті навчання за освітньо-професійною програмою, здобувачі вищої освіти повинні оволодіти наступними компетентностями:

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасним и знаннями.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ФК-10. Вміння складати індивідуальну програм у розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ФК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності

ФК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

Програмні результатами навчання за ОП:

ПРН -5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН-6. Встановлювати з'язок між педагогічним и впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-19. Збирати т а аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПРН-21. Розробляти індивідуальні програм и соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Загальні питання реабілітації.

Педагогічна реабілітація.

Тема 1. Вступ. Загальні питання реабілітації. Педагогічна реабілітація. Характеристика предмету психолого-педагогічної реабілітації. Реабілітаційна психологія та психологічна реабілітація. Правові основи реабілітації. Система медичної, соціальної та педагогічної реабілітації. Система професійної реабілітації. Система шкільної реабілітації. Вимоги до складання плану реабілітаційної роботи. Характеристика методів психологічної реабілітації.

Тема 2. Предмет, завдання і методи реабілітаційної психології. Характеристика предмету реабілітаційної психології. Система професійної реабілітації.

Тема 3. Вимоги до особистості реабілітаційного психолога. Українська медична реформа ХХІ століття і реабілітаційна психологія. Вимоги до психолога, що працює в реабілітаційній мультифункціональній команді.

Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Особливості створення команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Фахівці, які входять до команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Різниця між командою психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП та мультидисциплінарною командою.

Тема 5. Особливості написання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Написання програми індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами для дітей з різними нозологічними порушеннями.

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами у різних освітніх установах.

Тема 6. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Особливості підбору команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладах освіти з інклюзивним навчанням.

Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти. Особливості підбору команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладі дошкільної та спеціальної освіти.

Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти. Особливості підбору команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої освіти.

Тема 9. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивно-ресурсного центру. Особливості підбору команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсному центрі.

Тема 10. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах навчально-реабілітаційного центру. Особливості підбору команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами навчально-реабілітаційному центрі.

Тема 11. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах спеціального закладу освіти. Особливості підбору команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у спеціальному закладі освіти.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
Модуль 1												

Змістовий модуль 1. Вступ. Загальні питання реабілітації. Педагогічна реабілітація.											
Тема 1. Вступ. Загальні питання реабілітації. Педагогічна реабілітація.	9	2	2	-	-	5					
Тема 2. Предмет, завдання і методи реабілітаційної психології.	9	2	2	-	-	5					
Тема 3. Вимоги до особистості реабілітаційного психолога.	9	2	2	-	-	5					
Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	7	2	2	-	-	3					
Тема 5. Особливості написання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.	7	2	2	-	-	3					
Разом за змістовим модулем 1	41	14	10	-	-	21					
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами у різних освітніх установах											
Тема 6. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.	7	2	2	-	-	3					
Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти.	8	2	2	-	-	4					
Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти.	8	2	2	-	-	4					

Тема 9. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивно-ресурсного центру.	8	2	2	-	-	4						
Тема 10. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах навчально-реабілітаційного центру.	9	2	2	-	-	5						
Тема 11. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах спеціального закладу освіти.	9	2	2	-	-	5						
Разом за змістовим модулем 2	49	12	12	-	-	25						
ІНДЗ			-	-		-						
Усього годин	90	22	22	-	-	46						

6. Теми практичних занять денна форма

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Загальні питання реабілітації. Педагогічна реабілітація.	2
2.	Предмет, завдання і методи реабілітаційної психології.	2
3.	Вимоги до особистості реабілітаційного психолога.	2
4.	Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	2
5.	Особливості написання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.	2
6.	Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.	2
7.	Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти.	2

8.	Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти.	2
9.	Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивно-ресурсного центру.	2
10.	Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах навчально-реабілітаційного центру.	2
11.	Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах спеціального закладу освіти.	2
Усього:		22

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Проблеми та недоліки сучасної системи спеціальної освіти та шляхи їх вирішення.	2
2.	Дошкільна освіта дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Типи спеціальних дошкільних установ.	3
3.	Система професійної освіти для осіб з обмеженими можливостями здоров'я.	2
4.	Спеціальна освіта при аутизмі і аутичних рисах особистості	2
5.	Інтеграція та інклюзія у сучасній освіті.	2
6.	Спеціальна освіта осіб з порушенням опорно-рухового апарату.	3
7.	Історія реабілітації. Сучасні принципи та системно-методологічні засади діяльності та розвитку реабілітаційних служб.	2
8.	Закони України про реабілітацію осіб з особливими освітніми потребами в Україні.	2
9.	Психофізіологічна реабілітація. Засоби реабілітації функціонального стану.	2
10.	Інтегральні реабілітаційні технології для дітей з вадами здоров'я.	3
11.	Методика сенсорно-інтеграційного лікування.	3
12.	Логопедична реабілітація дітей з порушеннями у психічному та фізичному розвитку.	2
13.	Засоби реабілітації функціонального стану:	2

	фармакологічна корекція, психологічні впливи.	
14.	Фізіотерапевтичні реабілітаційні заходи: рефлексотерапія, електростимуляція, кисневі коктейлі.	2
15.	Особливості використання методу Фальденкрайза	3
16.	Особливості методики Войта-терапії. Методика Мілтона і Ріпссона.	3
17.	Методика Монтессорі-терапії. Концепція Бобат-терапії.	2
18.	Холдінг-тайм в психологічні допомозі дітям з особливими освітніми потребами.	2
19.	Сенсорна інтеграція.	2
20.	Інноваційні системи реабілітації в Україні.	2
Разом		46

9. Індивідуальні завдання

1. Провести реферування наукової літератури із теми «Організація навчально-виховного процесу та психолого-педагогічної реабілітації у закладах спеціальної освіти».

2. Сучасні системи інклюзивної освіти та психолого-педагогічної реабілітації в Україні.

3. Наукові основи спеціальної освіти та психолого-педагогічної реабілітації.

4. Характеристика систем спеціального навчання на сучасному етапі.

5. Особливості професійної діяльності педагога в системі спеціальної освіти.

7. Шляхи організації спеціального навчання для осіб із складними порушеннями у розвитку.

8. Система спеціальної освіти для осіб з порушеннями мовлення.

9. Система спеціальної освіти для дітей із затримкою психічного розвитку.

10. Особливості організації спеціальної освіти для розумово відсталих дітей.

11. Система спеціальної освіти для осіб з порушеннями опорно-рухового апарату.
12. Спеціальна освіта при аутизмі та аутистичних рисах особистості.
13. Особливості організації навчальної діяльності учнів з вадами зору.
14. Педагогічна система спеціальної освіти для осіб з порушеннями слуху.
15. Перспективи розвитку реабілітаційної педагогіки та спеціальної освіти.
16. Підготувати наукову статтю з будь-якої теми курсу «Психолого-педагогічна реабілітація у закладах спеціальної освіти».
17. Вивчити досвід організації центру комплексної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами.
18. Вивчити досвід впровадження реабілітаційних технологій в системі центрів комплексної медико-соціальної реабілітації дітей з фізичними та психічними вадами.
19. Вивчити досвід спеціалізованих дошкільних установ для дітей з порушенням сенсорної системи.
20. Вивчити досвід роботи логопедів з психолого-педагогічної реабілітації у ЗДО.
21. Опрацювати новітні технології у навчанні та вихованні дітей з порушеннями психічного розвитку.
22. Опрацювати новітні технології у навчанні та вихованні дітей з вадами фізичного розвитку.
23. Створити власний проект реабілітаційного центру для дітей з порушенням опорно-рухової системи.
24. Запропонувати власну модель реабілітаційного центру для дітей з вадами психічного розвитку.
25. Запропонувати власну модель реабілітаційного центру для дітей з вадами фізичного розвитку.

26. Комплексна реабілітація дітей з вадами психічного і фізичного розвитку.

27. Розробити творчий проект на тему «Організація психолого-педагогічної реабілітації в умовах інклюзивно ресурсного центру реабілітації м. Умані».

28. Підготувати реферат про особливості інтегрування дітей з особливими освітніми проблемами у загальноосвітній школі.

10. Методи навчання

Лекції та практичні роботи з використанням сучасних освітніх інформаційних технологій, методи програмованого та проблемного навчання, інтерактивні методи в процесі обговорення питань семінарських занять (дискусія, мозкова атака, ділова гра, психологічний тренінг), підготовка доповідей та повідомлень з обраних тем.

11. Методи контролю

Поточне та підсумкове тестування, індивідуальна робота, контрольні роботи.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання													ПК	Сума
Змістовий модуль I						Змістовий модуль II							30	100
T1	T2	T3	T4	T5	МК	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МК		
4	4	4	8	8	5	8	4	4	8	4	4	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано

82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
69 – 74	D	задовільно	
60 – 68	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни з

14. Рекомендована література

Основна

1. Блінов О.А. Соціально-психологічні основи реабілітації в соціальній роботі : практикум / О.А. Блінов. – К. : НАУ, 2013. – 80 с. 13
2. Блінов О. А. Функції та специфіка роботи практичного психолога: навч. посібник / О.А. Блінов, П.П. Криворучко, В.М. Марченко. – К. : КИМ, 2009. – 462 с.
3. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
4. Вітенко І.С. Медична психологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації / І.С. Вітенко. – К. : Здоров'я , 2007. – 208 с.
5. Волошин П.В. Принципи медико-психологічної реабілітації осіб, які постраждали під час виконання службових обов'язків в Україні / П.В. Волошин, Н.О. Марута, Л.Ф. Шестопалова, І.В. Лінський // Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, вип. 2 (83). – С. 105.
6. Волошин П.В. Стратегія охорони психічного здоров'я населення України: сучасні можливості та перешкоди / П.В. Волошин, Н.О. Марута // Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, вип. 1 (82). – С. 5 – 11.

7. Гузенко В.А. Психологічна діагностика : навчально-методичний посібник / В.А. Гузенко, Ю.В. Тодорцева; Одеський національний політехнічний університет. – Одеса : Букаєв В.В., 2013. – 267 с.
8. Експериментально-психологічне дослідження в загальній практиці - сімейній медицині [Текст] : навчальний посібник / Б.В. Михайлов, О.І. Сердюк, В.В. Чугунов та ін. – 5-е вид., перероб. та доп. – Харків: ХМАПО, 2014. – 328 с.
9. Іваненко Б. Психосоматичний аспект функціонування психіки /Б. Іваненко // Психологічні перспективи – Вип. 13. – Луцьк: Вежа, 2009. – С. 151-158.
10. Медична психологія : підручник / С.Д. Максименко, Я.В. Цехмістер, І.А. Коваль, К.С. Максименко ; за загальною ред. С.Д. Максименка. – 2-е вид. – К. : Слово, 2014. – 516 с.
11. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В.Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, І.О. Петряшев [та ін.]. – К.: Медицина, 2013. – 463 с.
12. Медична та соціальна реабілітація : навчальний посібник / За заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль : ТДМУ, 2005. – 402 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).
2. Інформація про особливості педагогічної професії та організацію навчально-виховного процесу у вузі, розміщена на веб-сторінках:
www.nduv.ua - веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського.
www.tnpu.edu.ua -і веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
3. http://studopedia.com.ua/1_365870_II-zarahuvannya-uchniv-ta-komplektuvannya-spetsialnih-klasiv.html